
Söderöposten

Medlemsblad för Söderöns Hembygdsförening

Fjordhästen Trojh och Clas Calén på slädtur i Yttersby. Foto: Tina Konka

Nr 1 2009

Innehåll:

Ordföranden har ordet,	sid 3-4
Årsmöte	sid 4
Kommande aktiviteter, Söderödagen	sid 5
Verksamhetsberättelse	sid 6-8
Verksamhetsplan	sid 8
Julfest, Tack	sid 9
Tina presenterar sig	sid 10-11
Karövägen	sid 11-13
Fint besök i Tuskö, Litet Söderölexikon	sid 14
Sportsidan, Tryckfelsnisse	sid 15
Söderöns Hembygdsförening	sid 16

Ur Bondepraktikan februari:

"Starka nordanvindar bebåda Guds välsignelse i bondens lador"

Betalat medlemsavgiften?

Kolla på adressetiketten på sista sidan.

Står det en åtta där, har Du betalat för 2008

och när du betalar för 2009 kommer det att stå en nia.

Söderöpostens redaktion består f.n. av:

Hans Tibell, Viveka och Åke Westman

För innehållet i artiklarna svarar respektive författare

Ansvarig utgivare är Hans Tibell

Har ni material (text eller bilder eller både och), mejla dem till westsson@comhem.se
Layout Åke Westman. Tryckt av Östhammars Kommun.

Ordföranden har ordet!

Kära medlemmar!

Jag vet att jag är tjugitig, men det måste nog ändå sägas: det var ett konstigt år det som nu (äntligen?) är slut! Och vi kan säga "Gott Nytt År!" och verkligen mena det.

Natur, klimat, ekonomi, konjunktur, sysselsättning, energi, politik - allt är i olag enligt media och experter.

Men då är det bra att vi har vår hembygdsförening, en fantastisk och mycket aktiv bygdegård, en levande landsbygd med många bofasta och fritidsboende, en härlig natur.

Detta är både ett arv från alla dom som gått före oss, och något som vi alla har varit med och byggt och som vi kan lämna vidare, men lika viktigt är vår sociala miljö.

I de flesta byordningarna står att byamännen böra på allt möjligt sätt befördra hela Byalagets gemensamma bästa.

Visserligen är det nästan 250 år sedan det skrevs, men det gäller oss alla lika mycket i dag och för alla

runt omkring oss och för hela Söderön.

Ska det bli trevlig stämning så är det du och jag och vi som skapar den! Ibland träffar jag folk från andra hembygdsföreningar och då blir det naturligtvis prat om vad var och en gör. Många har gårdar och samlingar och nästan egna museer.

Jag säger att vi ägnar oss åt att vårda och förvalta det sociala kapitalet, och när dom undrar över det så kan jag förklara att vi ägnar oss bara åt nöjen. Sedan brukar dom inte fråga mer.

Men svaret är inte så raljant som man kan tycka. Att lära känna varandra, träffa gamla och nya bekanta, att återuppliva minnen och händelser och berätta för andra, att stärka samhörigheten på Söderön är lika viktigt som att samla på prylar.

Vårt samhälle är i sanning materialistiskt och mycket möda går åt för

forts. nästa sida

det tingsliga, och för en hembygdsförening kan detta bli en övermäktig börda.

Vi gör säkert stor (störst?) nytta för bygdens utveckling om vi fortsätter att vårda och investera i det sociala kapitalet. Vem gör det annars?

Under det kommande året kommer vi alltså att fortsätta på den breda vägen (obs det är inte Söderövägen som avses!).

Nationaldagen är en självklar milstolpe, men sedan kommer vår stora utmaning: Melodikrysset!

Det blir massor av saker som ska fungera för det kanske kommer många besökare, men vi hoppas på många frivilliga, så det fixar sig säkert.

Vi sätter Söderön på kartan!

Väl mött under 2009!

Hans Tibell

Söderöns Hembygdsförening

ÅRSMÖTE

Söndagen den 22 mars kl. 18.00

I Söderögården, Långalma

Sedvanliga årsmötesförhandlingar

Förtäring

Välkomna!

Styrelsen

Kommade aktiviteter:

Gökotta den 24 maj kl. 06.00 i trakten omkring Guds Ängar

Nationaldagsfirande Söderögården den 6 juni kl. 12.00

SÖDERÖDAGEN 2009 OBS! Nytt datum

Lördagen den 18 juli i Söderögården, Långalma

Direktsändning i radio av Melodikrysset.

Är du intresserad av att hjälpa till?

Vi kommer att behöva många frivilliga händer till servering, parkering osv.

Hör av dig till Anders Westerberg 0173-323 75 el
070-222 03 81.

Det är ett samarrangemang med Söderögårdens
Bygdegårdsförening.

VERKSAMHETSBERÄTTELSE

Styrelsen för Söderöns Hembygdsförening får härmed avge verksamhetsberättelse för år 2009.

Styrelse:

Ordförande: Hans Tibell
Vice ordförande: Viveka Westman
Sekreterare: Karin Hörner Andersson
Kassör: Christer Mattsson
Agnetha Eriksson
Ulla-Britt Jansson
Gerd Åbrandt.

Suppleanter: Margit Bergström, Anna-Britt Matsson,
Margit Gustavsson, Anders Westerberg,
Hans Gustavsson och Conny Wahlgren.

Styrelsen har genomfört nio möten under verksamhetsåret.

Revisorer: Margareta Mattsson och Lage Löwén
Revisorsuppleant: Mats Jorlin

Valberedning: Arne Westerberg, Mats Frylmark och
Patrik Westerberg

Medlemsantal

Antalet medlemmar uppgick vid årets slut till ca 220 betalande.

Årsmöte

Hölls den 30 mars i Söderögården.

Aktiviteter under året (antal deltagare):

Studiecirkel Trädgård, Gerrie och Eva-Lotta utbildade i ekologisk trädgårdsskötsel under jan-feb, i samverkan med Raggarö och Tvärnö hembygdsföreningar (ca 10)

Årsmötet den 30/3 (29)

Björksavsprovning den 12/4 (19), Nolsterbygruppen

Ebbe Schön underhöll i Söderögården den 17/4 2008 (ca 35)

Gökotta den 25/5 2008 vid Brudskär (ca 25)

Nationaldagsfirande den 6/6 2008 tillsammans med Bygdegårdsföreningen, högtidstalare f landshövding Jan Rydh (ca 100-talet)

Byvandring i Långalma den 23/7 2008 (ca 35)

Söderödagen den 27/7 2008 tillsammans med Bygdegårds-föreningen

Planerad byvandring på Fälö fick först flyttas p.g.a. Roslagsloppet, sedan inställas på grund av ovanligt dåligt väder

Medverkan i Bygdegårdsföreningens **skördemarknad** den 13/9

Under en **seniorträff** i Söderögården den 12/10 deltog några från Hembygdsföreningen med dator och scanner för att arkivera foton från gamla tider.

Den 19/10 2008 var det en **kartkväll** i Nolsterby Kapell (17)

Den 4/1-09 hade vi **julfest** (ca 35)

Ekonomi:

Föreningen har god ekonomi tack vare många medlemmar, aktiviteter som för det mesta gått plus, bidrag från kommun och sponsorer, mycket frivilligt arbete samt återhållsamhet med utgifter

Söderöposten:

Medlemstidningen ges ut med 4 nummer per år, varav vårunumret delas ut till alla brevlådor. Av reaktionerna drar vi slutsatsen att tidningen är uppskattad. Ett exemplar av varje nummer lämnas till Kungliga Biblioteket.

forts. nästa sida

Samarbete med andra föreningar:

nära och mycket positivt samarbete med

Söderögårdens Bygdegårdsförening

representation i **Söderöns Utvecklingsgrupp (SUG)**

Kontakter med **Raggarö och Tvärnö Hembygdsföreningar**

Ombud till **Bygdegårdsföreningens årsmöte**: Ulla-Britt Jansson

Riksförbund, försäkring:

Söderöns Hembygdsförening är ansluten till och försäkrad genom Sveriges Hembygdsförbund. Ombud till Upplands Fornminnes- och Hembygdsförbund är Ulla-Britt Jansson och Viveka Westman.

Verksamhetsplan för Söderöns Hembygdsförening 2009

Årsmöte den 22/3-09 kl 18.00 i Söderögården

Gökottan blir den 24/5 2009 kl. 6.00 i trakten av Guds Ängar.

Nationaldagsfirande den 6/6-09 kl 12.00 i Söderögården.

Söderödagen med Melodikrysset den 18/7

Byvandring Fälön den 25/7

Svamputflykt under hösten

Ev utflykt till annan hembygdsförening eller sevärdhet

Berättarafton under hösten

Julfest någon dag runt nyår.

Styrelsen för Söderöns Hembygdsförening den 22 februari 2008

Hans Tibell

Viveka Westman

Karin Hörner Andersson

Christer Mattsson

Agnetha Eriksson

Ulla-Britt Jansson

Gerd Åbrandt

Julfest

Söndagen den 4 januari var det dags för årets julfest i Söderögården. Den gamla julfesttraditionen har legat nere några år, men nu var det dags att väcka liv i den igen.

Det var många som trotsade kylan (det var vinterns hittills kallaste kväll) och samlades i värmen kring granen i bygdegården.

Dans kring granen. Foto: Leif Höstedt

Maggan Mattsson och Elisabet Frödin ledde dansen och sången och för musiken stod Oleskärs orkester.

Räven raskade, grodorna hoppade, karusellen snurrade och efter det följde en välbehövlig kaffepaus.

Till kaffet drog Lage Löwén igång paketauktionen och det ropades livligt på både barn och vuxenpaket.

*Lillemor Svanberg och barnbarnet Niklas
Foto: Viveka Westman*

Tomten leder långdansens Foto: Åke Westman

Som avslutning på festen dök tomten Anders Westerberg upp mitt i långdansens, till barnens stora förtjusning, för en del lite skräckblandad, men det gick fort över när han började dela ut godispåsar till allihop.

Vi hoppas nu att traditionen fortsätter kommande år.

Gerd Åbrandt

Tack!

Ett stort tack till Hemköp, Karlavagnen, Konsum och Coop Extra i Östhammar för frukt och godis till påsarna på julfesten.

Tina presenterar sig

Tina Konka heter jag & bor i Tuskö med min sambo Clas Kalén. Clas är fastboende i Tuskö medans jag kommer upp lediga dagar från Stockholm eftersom jag har mitt arbete där som djurvårdare i Skansen stallet.

På framsidan kan ni se vår fina fjordhäst Trojh. Om honom tänkte jag berätta lite mer eftersom jag fann inspiration när jag läste senaste Söderöposten om ardennerhästarna som fanns här förr.

Min tanke gick genast till nutiden, dvs vad finns det för hästar på Söderön nu & vad används dom till? Skulle vara roligt att komma i kontakt med likasinnade som precis som vi använder hästen i gårdsarbetet.

Eftersom vi har ganska lite mark & inte äger någon traktor är Trojh en fantastisk tillgång på gården! Med honom kan man göra allt: plöja, harva, dra hem ved, ja vi har t.o.m använt honom till att dra upp båten!

Visst tar arbetet mycket längre tid än om vi hade traktor men man får en härlig samvaro med hästen & naturen & hästen blir en riktig arbetskamrat som får göra nytta & arbeta för sin föda.

Trojh har ett mångsidigt förflutet. Innan jag köpte honom var han

godkänd avelshingst men verkade tyvärr bara ett år i aveln innan han blev kastrerad.

Det är synd med tanke på att han på 4 avkommor lämnade 3 döttrar som alla fick diplom på premiering. En utav dom är dessutom exporterad till Finland.

Efter det gick han några år i hage & gjorde absolut ingenting utom att äta gräs. Jag köpte honom & han utbildades vidare i både körning & ridning.

Tävlade framgångsrikt i hoppning, dressyr, fälttävlan & körning under flertalet år. Blev utnämnd som Årets prestationshäst av Svenska Fjordhästföreningen 2003.

Trojh har även bott på Skansen då jag lånat ut honom till Skansens verksamhet, främst på somrarna, då han fått arbeta med olika sysslor.

Många barn har ridit på hans rygg i ponnyridningen, flertalet bröllopspar har blivit hämtade vid Seglora kyrka & många lass med gräs har körts upp från Djurgården till Skansens djur efter att Trojh först gått framför både slättermaskin & höräfsa.

På vintrarna har han sin "semester" hos oss i Tuskö. Till sitt sällskap har han Shetlandspönnyn Dixie som lever sitt liv som pensionär då hon faktiskt i år uppnår den

aktningsvärda åldern av 31 år...
Söderöns äldsta häst?

Ibland kommer en eller ett par av Skansens hästar & gör sällskap med Trojh & Dixie. En härlig semester för en Skansenhäst som trampar många mil en sommar. Sen bidrar dom till att beta & hålla markerna öppna så nytta gör dom på så sätt.

Jag vill passa på att efterlysa jordbruksredskap. Har du en plog eller fjäderharv i dina gömmor som du vill låna ut eller sälja är du välkommen att höra av dig till oss!

Dom skall vara till enbet (en häst) & även andra redskap är av intresse, tex slåttermaskin, höräfsa etc.

Finns det någon som kan hyra ut en lada eller liknade för förvaring av några vagnar är det också av intresse!

Skulle var roligt om fler kunde berättat om sina hästar & ta gärna kontakt med oss. Kanske kan vi ordna en "Hästens dag" på Söderön & visa upp olika körekipage?!

Tina Konka

Karövägen

I förra numret av Söderöposten berättade jag om Söderövägens tillkomst. Nu till Karövägen, som är av betydligt yngre datum.

Karövägen mot bron

Foto: Viveka

När jag som är uppväxt i Nolsterby gick i realskolan i Östhammar i mitten av 1960-talet fanns inte vägen över Karöbron, utan man fick åka via Sund.

En eller två dagar i veckan var det en buss som även andra resenärer hade möjlighet att åka med. Då gick skolbussen även via Snesslinge.

De skolbarn som bodde ute på Raggårön eller t.o.m ute på öarna, hade de dagarna långa skoldagar.

Tankarna på en kortare väg från Söderön till Östhammar hade funnits länge. På vintern hade man ju den bekväma vintervägen över isen via Färdgårde. Och i början av 1960-talet började tankarna konkretiseras.

Militärer från Ing. 1, ingenjörstrupperna, var på Ornön och byggde flygfyrén.

Tore Holmberg, elektriker på Söderön var där och det blev tal om lämpligheten av att bygga en väg från Söderön via Husbacken till Östhammar.

Tore som var en handlingens man åkte ner till John, Post-John, Jansson, även han en handlingens man och med Söderöns bästa för ögonen.

Post-John Jansson inskanning av gammalt tidningsurklipp

John pratade med sonen, Urban, utbildad vägmästare.

Urban ansåg projektet rimligt och så var det hela igång. John blev den drivande under hela arbetets gång.

Markägare gav sitt tillstånd och man kom igång med arbetet med hjälp av militärerna.

Man bröt stubbar och körde med 40 bilar dygnet runt i två veckor. Och ca 40 frivilliga från Söderön hjälpte till att röja och bränna ris.

Det berättades att affärsinnehavare från Östhammar kom ut och bjöd på kaffe. Man kunde nu ta upp konkurrensen om kunderna, som tidigare åkt till Öregrund och handlat, eftersom det var närmare dit.

Det blev osäkerhet om bidragsfrågan. Skulle man bara kunna bygga vägen etappvis?

John drev frågan och tyckte även att det var en fördel att bygga vägen med full bredd från början.

Vägfrågan hade tidigare behandlats i kommunen och ansetts vara av stor allmän betydelse, men 1963 hade man ännu inte fått det ekonomiska bidrag man behövde för att utföra arbetet och få en allmän väg.

Nu skulle det i alla fall utföras som enskilt företag med stadsbidrag.

Man behövde ett startkapital och teckningslistor cirkulerade på Söderön.

Anslutningen var avsevärd och även stan och pastoraten, som hade mark på Söderön, ställde sig positiva. Och till slut kunde man även räkna med bidrag från Landstinget.

Fastboende på Söderön betalade 200:- och pensionärer och sommarboende 100:-.

Men många betalade mer

Anslutningen var så gott som 100%-ig. Några tog litet längre på sig att fundera, men när man såg att arbetet kom igång, betalade man.

Eds Vägsamfällighet ställde sig positiva efter att ha blivit garanterade skälig ersättning för slitage under byggnadstiden och efter genomförd anslutning.

Arbetet påbörjades 15 januari 1966. I entreprenadkontraktet hette det att: ”Entreprenören Sven S. Johansson ska utföra väganläggningen Husbacka-Karön-Sandvik, jämte bro över Husbackasundet invid Östhammars stad.”

Vägbredden 3,5 m blev billig att bygga och det blev full brobredd eftersom man ansåg att det skulle bli dyrt med en ombyggnad.

Kostnaden beräknades till 578 000:- för väg och brobyggnad.

Bron byggdes som en plattrambro med fri spännvidd 8.0 m och fri brobredd 7.0 m.

Brobygget utfördes först för att kunna föra över grus osv från Östhammarssidan till vägbygget.

Bro och brobank stod klar 1966 och efter asfaltering var vägen, som fick nr 1120 och med en längd av 4445 m, körklar våren 1967.

Slutbesiktningen utfördes genom Vägförvaltningens försorg.

Vägstyrelsen tog över breddningen som skedde på 70-talet.

En tunnel byggdes för att folk och få inte skulle behöva korsa den trafikerade vägen vid Förna. Den tunneln har nog aldrig använts.

Karöbron

Foto: Viveka Westman

Ovanstående uppgifter har jag fått genom Agnetha Eriksson, Yttersby, som i sin tur fått dem av Axel Eriksson.

Axel bodde under vägbygget i Yttersby och var en av de mest aktiva, förutom John Jansson, för att få vägen till stånd.

Jag vill gärna ha in flera uppgifter om Karövägen.

Viveka Westman

Fint besök i Tuskö

Torsdagen, fredagen och lördagen den 2, 3 och 4 oktober 2008 fick vi oväntat och fint besök på Högalund i Tuskö.

En nötkråka gästade oss dessa dagar. Vi har aldrig sett fågeln tidigare, och inte sedan dess heller.

Enligt vår fågelbok är nötkråkan ovanlig i våra trakter. I fågelboken står bl.a.:

Unik kråkliknande fågel. Ungefär så stor som en kaja. Nötkråkan förekommer ojämnt och rätt sällsynt i granskog från Småland upp till Dalälven. Mörk men vit kringbasen av stjärten. Mörkbrun hättta, svarta vingor och stjärt, kroppen brun med vita fläckar. Den lever av granfrö och hasselnötter. Fridlyst hela året.

Självklart tog vi kort på den sällsynta gästen.

För att det inte ska råda något tvivel om att nötkråkan verkligen var hos oss, har vi också fotograferat fågelns i vårt äppelträd, även om det syns lite dåligt.

Tack och lov hade vi gäster från Vänersborg dessa dagar, vilka naturligtvis kan intyga sanningshalten.

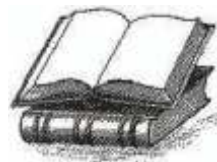
För övrigt har vi hittills sedan november kunnat räkna in 13 olika fågelarter i vårt fågelträd, inklusive flera besök av en sparvhök som dock inte vare sig åt något av solrosfrö eller talgbollar, men inte heller lyckades fånga någon av våra mindre matgäster.

Maria och Bengt Skagersjö
på Högalund i Tuskö

Litet Söderölexikon

Testés
Péron
Kréken

närvarande, tillstädes
potatis
korna

Så här i Vasaloppstider vill vi nämna några duktiga skidåkare från Söderön, som har deltagit i Vasaloppet.

Lars Eriksson från Mälby åkte 10 lopp mellan 1961-71, och fick därmed silvermedaljen. Han åkte första året för Östhammars Sportklubb och sedan för Öregrund. Bästa tiden han åkte på var omkr. 6,5 timmar.

Samtidigt med Lasse åkte Ove Eriksson från Udda, Mälby och de hade bra uppbackning under loppet av bl.a Tore Holmberg och Valter Mattsson.

Evert Sjögren

ur Everts fotoalbum

Evert Sjögren, Långalma, numera Östhammar har åkt sju Vasalopp.

Första året, 1961 var det 1444 startande och Evert var bland de 200 första. Han åkte på ungefär 6 timmar under dåliga väderförhållanden, dvs plusgrader. Segraren var David Johansson, Delsbo.

Hans Claesson

ur Claes fotoalbum

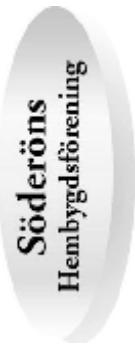
Hans Claesson, Tuskö har åkt tre Vasalopp.

Hans bästa lopp 1963 hade han placering 460 och tiden ungefär 6.40. Det året var det 3868 startande och Janne Stefansson, Sälen, vann.

Viveka Westman

Tryckfelsnisse.

I förra numret blev det fel bildtexter på några sidor. Bilderna på sidan 6 är naturligtvis från Nolsterby kapell. Gunnar Emanuelsson har ännu inte tagit med sig orgel på gökottan. Och på sidan 22 kan man ju visserligen tro att småfåglarna har varit framme och länsat faten på kakfesten, men bilderna var alltså inte från gökottan.

Söderörens Hembygdsförening

Söderörens Hembygdsförening
c/o Hans Tibell
Lotsholmen
742 91 ÖSTHAMMAR
Plusgiro 15 28 61-1

Styrelse	Telefon	E-post
Hans Tibell	70055 el. 08-659 47 75	neisti-2004@telia.com
Viveka Westman	70028 el. 08-15 86 12	westsson@comhem.se
Ulla-Britt Jansson	320 31	xrizter@telia.com
Christer Mattsson	704 90	
Agnetha Eriksson	701 35	
Gerd Åbrandt	703 41	gerd.robbaan@telia.com
Karin Hörner Andersson	700 72	ostsidan@telia.com
Ersättare		
Margit Gustavsson	321 18	
Margit Bergström	324 64	
Anna-Britt Mattsson	321 87	
Anders Westerberg	323 75 el 070-222 03 81	familjenwesterberg@telia.com
Conny Wahlgren	215 18 el 070-580 73 66	
Hans Gustavsson	416 46	
Revisorer		
Margaretha Mattsson	321 59	
Lage Löwén	702 59	
Ersättare		
Mats Jorlin	701 62	
Valberedning		
Arne Westerberg	700 24	
Mats Frylmark	702 10	
Patrik Westerberg	700 24	
Ombud för Upplands Forminnes- och Hem- bygdsförbund		
Ulla-Britt Jansson		
Ersättare		
Viveka Westman		